

2000

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

**European Charter
for Regional
or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales
ou minoritaires**

**Carta europea
de les llengües regionals
o minoritàries**

Estrasburg, 5.XI.1992
Sèrie dels tractats europeus/148

**CATALAN VERSION
UNOFFICIAL TRANSLATION**
Traducció no oficial

Preàmbul

Els Estats membres del Consell d'Europa, signataris d'aquesta Carta,

Considerant que l'objectiu del Consell d'Europa és de realitzar una unió més estreta entre els seus membres, en especial amb la finalitat de salvaguardar i promoure els ideals i els principis que són el seu patrimoni comú;

Considerant que la protecció de les llengües regionals o minoritàries històriques d'Europa, algunes de les quals corren el risc de desaparèixer amb el temps, contribueix a mantenir i a desenvolupar les tradicions i la riquesa culturals d'Europa;

Considerant que el dret de practicar una llengua regional o minoritària en la vida privada i pública constitueix un dret imprescriptible, de conformitat amb els principis continguts en el Pacte internacional relatiu als drets civils i polítics de les Nacions Unides, i conformement a l'esperit de la Convenció per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals del Consell d'Europa;

Tenint en compte la labor realitzada en el marc de la CSCE, i en particular l'Acta final d'Hèlsinki de 1975 i el document de la reunió de Copenhague de 1990;

Remarcant el valor del fet intercultural i del plurilingüisme, i considerant que la protecció i el foment de les llengües regionals o minoritàries no haurien de dur-se a terme en detriment de les llengües oficials i de la necessitat d'aprendre-les;

Conscients del fet que la protecció i la promoció de les llengües regionals o minoritàries als diferents països i regions d'Europa representen una contribució important a la construcció d'una Europa fonamentada en els principis de la democràcia i de la diversitat cultural, en el marc de la sobirania nacional i de la integritat territorial;

Tenint en compte les condicions específiques i les tradicions històriques pròpies de cada regió dels països d'Europa,

Han convingut el següent:

Part I - Disposicions generals

Article 1 – Definicions

En el sentit d'aquesta carta:

- a per l'expressió "llengües regionals o minoritàries" s'entenen les llengües:

i practicades tradicionalment en un territori d'un Estat per súbdits d'aquest Estat que constitueixen un grup de nombre inferior a la resta de la població de l'Estat; i

ii diferents de la/les llengua /-gües oficials d'aquest Estat;

no inclou ni els dialectes de la/les llengua/-gües oficial/s de l'Estat ni les llengües dels migrants;

b per "territori on es practica una llengua regional o minoritària", s'entén l'àrea geogràfica on aquesta llengua és el mode d'expressió d'un nombre de persones que justifica l'adopció de les diferents mesures de protecció i de promoció establertes per aquesta Carta;

c per "llengües sense territori", s'entenen les llengües practicades per súbdits de l'Estat diferents de la/les llengua/-gües practicada/-des per la resta de la població de l'Estat, però que, tot i ser practicades tradicionalment al territori de l'Estat, no poden identificar-se amb una àrea geogràfica particular d'aquest.

Article 2 - Compromisos

- 1 Cada Part es compromet a aplicar les disposicions de la part II al conjunt de les llengües regionals o minoritàries practicades en el seu territori, que responen a les definicions de l'article 1.
- 2 Pel que fa a qualsevol llengua indicada en el moment de la ratificació, l'acceptació o l'aprovació, i de conformitat amb l'article 3, cada Part es compromet a aplicar un mínim de trenta-cinc apartats o subapartats triats d'entre les disposicions de la part III d'aquesta Carta, tres dels quals com a mínim extrets de cadascun dels articles 8 i 12 i un triat de cadascun dels articles 9, 10, 11 i 13.

Article 3 - Modalitats

- 1 Cada Estat contractant ha d'especificar en el seu instrument de ratificació, acceptació o aprovació quina és la llengua regional o minoritària, o quina és la llengua oficial menys estesa en tot o en part del seu territori, a la qual s'apliquen els apartats triats de conformitat amb l'apartat 2 de l'article 2.
- 2 Tota Part pot, en qualsevol moment posterior, notificar al Secretari General que accepta les obligacions que es deriven de les disposicions de qualsevol altre apartat de la Carta i que no havia especificat en el seu instrument de ratificació, acceptació o aprovació, o que aplicarà l'apartat 1 d'aquest article

a altres llengües regionals o minoritàries o a altres llengües oficials menys esteses en tot o en part del seu territori.

- 3 Els compromisos previstos a l'apartat precedent es consideren part integrant de la ratificació, l'acceptació o l'aprovació i tenen els mateixos efectes des de la data de la seva notificació.

Article 4 - Règims de protecció existents

- 1 Cap de les disposicions d'aquesta Carta no pot interpretar-se com a limitadora o derogadora dels drets garantits pel Conveni europeu dels drets humans.
- 2 Les disposicions d'aquesta Carta no perjudiquen les disposicions més favorables que regeixen la situació de les llengües regionals o minoritàries, o l'estatut jurídic de les persones que pertanyen a minories, que existeixen prèviament en una Part on són establertes per acords internacionals bilaterals o multilaterals pertinents.

Article 5 - Obligacions existents

Res en aquesta Carta no podrà interpretar-se en el sentit d'implicar el dret de dedicar-se a una activitat qualsevol o de dur a terme qualsevol actuació que vagi en contra dels objectius de la Carta de les Nacions Unides o d'altres obligacions del dret internacional, incloent-hi el principi de sobirania i d'integritat territorial dels Estats.

Article 6 - Informació

Les Parts es comprometen a vetllar per tal que les autoritats, les organitzacions i les persones concernides estiguin informades dels drets i els deures que estableix aquesta Carta.

Part II - Objectius i principis perseguits de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 2

Article 7 - Objectius i principis

- 1 En matèria de llengües regionals o minoritàries, en els territoris on es practiquen aquestes llengües i en funció de la situació de cada llengua, les Parts fonamenten la seva política, la seva legislació i la seva pràctica a partir dels objectius i els principis següents:

- a el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural;
 - b el respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, de manera que les divisions administratives existents o les noves no constitueixin un obstacle per a la promoció d'aquesta llengua regional o minoritària;
 - c la necessitat d'una acció decidida de promoció de les llengües regionals o minoritàries, amb la finalitat de salvaguardar-les;
 - d la facilitació i/o la promoció de l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada;
 - e el manteniment i el desenvolupament de relacions, en els àmbits coberts per aquesta Carta, entre els grups que practiquen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix Estat que parlen una llengua practicada de forma idèntica o similar, com també l'establiment de relacions culturals amb altres grups de l'Estat que practiquen llengües diferents;
 - f la posada a disposició de formes i mitjans adequats d'ensenyament i d'estudi de les llengües regionals o minoritàries en tots els nivells apropiats;
 - g la posada a disposició de mitjans que permetin als no locutors d'una llengua regional o minoritària que viuen en l'àrea on es practica aquesta llengua d'aprendre-la si ho desitgen;
 - h la promoció d' estudis i de recerques sobre les llengües regionals o minoritàries en les universitats o centres d'ensenyament equivalents;
 - i la promoció de formes apropiades d'intercanvis entre nacions, en els àmbits previstos per aquesta Carta, per a les llengües regionals o minoritàries practicades de forma idèntica o similar en dos o més Estats.
- 2 Les Parts es comprometen a eliminar, si no ho han fet encara, qualsevol distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades que afectin la pràctica d'una llengua regional o minoritària i que tinguin com a objecte dissuadir o posar en perill el manteniment o el desenvolupament d'aquesta. L'adopció de mesures especials per afavorir les llengües regionals o minoritàries, destinades a promoure una igualtat entre els locutors d'aquestes llengües i la resta de la població o enfocades a considerar les seves situacions particulars, no es considera com un acte de discriminació envers els locutors de les llengües més esteses.
- 3 Les Parts es comprometen a promoure, mitjançant les mesures apropiades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, sobretot a fi

que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i la formació que es dispensen al país, i a animar els mitjans de comunicació de masses a perseguir el mateix objectiu.

- 4 En definir la seva política respecte a les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a considerar les necessitats i els desitjos expressats pels grups que practiquen aquestes llengües. S'impulsa la creació, si escau, d'òrgans encarregats d'assessorar les autoritats en aquelles qüestions relacionades amb les llengües regionals o minoritàries.
- 5 Les Parts es comprometen a aplicar, *mutatis mutandis*, els principis enumerats en els apartats 1 a 4 anteriors a les llengües sense territori. Tanmateix, en el cas d'aquestes llengües, la natura i l'abast de les mesures a adoptar per fer efectiva aquesta Carta es determinaran de manera flexible, tenint en compte les necessitats i els desitjos, i respectant les tradicions i les característiques dels grups que practiquen les llengües en qüestió.

Part III - Mesures a favor de l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública, a adoptar de conformitat amb els compromisos subscrits en virtut de l'apartat 2 de l'article 2.

Article 8 - Ensenyament

- 1 En matèria d'ensenyament, les Parts es comprometen, pel que fa al territori on es practiquen aquestes llengües, segons la situació de cadascuna i sens perjudici de l'ensenyament de la/les llengua/-gües oficial/s de l'Estat:
 - a i a preveure una educació pre-escolar en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'educació pre-escolar es faci en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - iii a aplicar una de les mesures proposades als punts i) i ii) anteriors si més no per als alumnes, en nombre considerat suficient, les famílies dels quals ho desitgin; o
 - iv a afavorir i/o promoure, cas que els poders públics no disposin de competència directa en l'àrea d'educació pre-escolar, l'aplicació de les mesures proposades als punts i) a iii) anteriors;
 - b i a preveure una ensenyança primària en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'ensenyança primària s'imparteixi en les llengües regionals o minoritàries concernides; o

- iii a preveure, en l'àrea de l'educació primària, que l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries concernides sigui part integrant del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures proposades als punts i) a iii) anteriors si més no per als alumnes, en nombre considerat suficient, les famílies dels quals ho desitgin;
- c i a preveure una ensenyança secundària garantida en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'ensenyança secundària s'imparteixi en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - iii a preveure, en l'àrea de l'educació secundària que l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries sigui part integrant del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures proposades als punts i) a iii) anteriors si més no per als alumnes que, en nombre considerat suficient, ho desitgin o, quan sigui el cas, les famílies dels quals ho desitgin;
- d i a preveure un ensenyament tècnic i professional en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - ii a preveure que una part substancial de l'ensenyament tècnic i professional s'imparteixi en les llengües regionals o minoritàries concernides; o
 - iii a preveure que, en l'àrea de l'ensenyament tècnic i professional, l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries concernides sigui part integrant del currículum; o
 - iv a aplicar una de les mesures proposades als punts i) a iii) anteriors si més no per als alumnes que, en nombre considerat suficient, ho desitgin o, quan sigui el cas, les famílies dels quals ho desitgin;
- e i a preveure un ensenyament universitari i altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a preverue l'estudi d'aquestes llengües com a disciplina de l'ensenyament universitari i superior; o
 - iii si, en funció del paper de l'Estat pel que fa als centres d'ensenyament superior, els punts i) i ii) anteriors no es poguessin aplicar, a promoure i/o autoritzar l'establiment d'un ensenyament universitari o altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o

minoritàries, o de mitjans que permetin l'estudi d'aquestes llengües a la universitat o en altres centres d'ensenyament superior;

- f i a adoptar una sèrie de disposicions perquè es realitzin cursos de formació d'adults o de formació permanent principalment o totalment impartits en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a proposar aquestes llengües com a disciplines de la formació d'adults i la formació permanent; o
 - iii a afavorir i/o promoure, en cas que els poders públics no disposin de competència directa en l'àrea de formació d'adults, l'ensenyament d'aquestes llengües en l'àmbit de la formació d'adults i de la formació permanent;
- g a adoptar una sèrie de disposicions per assegurar l'ensenyament de la història i de la cultura, l'expressió de les quals n'és la llengua regional o minoritària en qüestió;
- h a assegurar la formació inicial i permanent dels professors necessària per posar en pràctica els paràgrafs a) a g) acceptats per la Part;
- i a crear un o diversos òrgan/s de control encarregat/s de fer el seguiment de les mesures adoptades i dels progressos realitzats en l'establiment o el desenvolupament de l'ensenyança de les llengües regionals o minoritàries i a establir, per a aquests punts una sèrie d'informes periòdics que hauran de fer-se públics.

2 En matèria d'ensenyament i pel que fa als territoris diferents d'aquells on s'utilitzen tradicionalment les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a autoritzar, a promoure o a establir, quan el nombre de locutors d'una llengua regional o minoritària ho justifiqui, una ensenyança en o de la llengua regional o minoritària en el nivells apropiats de l'ensenyament.

Article 9 - Justícia

1 Les Parts es comprometen, en aquelles circumscripcions judicials on resideix un nombre de persones que utilitzen les llengües regionals o minoritàries que justifiqui l'adopció de mesures com les especificades anteriorment, en funció de la situació de cadascuna d'aquestes llengües i amb la condició que la pràctica de les possibilitats ofertes per aquest apartat no sigui considerada pel jutge com a constitutiva d'obstacle per a una correcta administració de la justícia:

a en els procediments penals:

- i a preveure que les jurisdiccions, a demanda d'una de les parts, duguin a terme el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a garantir a l'acusat el dret d'expressar-se en la seva llengua regional o minoritària; i/o
 - iii a preveure que els requeriments i les proves, escrites o orals, no es considerin com a inacceptables per l'únic motiu que estan formulades en una llengua regional o minoritària; i/o
 - iv a establir, en aquestes llengües regionals o minoritàries, sobre demanda, les actuacions vinculades a un procediment judicial,
si fos necessari, per mitjà d'intèrprets o de traduccions, sense que això ocasioni despeses suplementàries als interessats;
- b en els procediments civils:
- i a preveure que les jurisdiccions, a demanda d'una de les parts, duguin a terme el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a permetre, quan en un litigi una de les parts hagi de comparèixer en persona davant d'un tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària, sense que aquest fet ocasioni despeses suplementàries; i/o
 - iii a permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries,
si fos necessari, per mitjà d'intèrprets o de traduccions;
- c en els procediments davant les jurisdiccions competents en matèria administrativa:
- i a preveure que les jurisdiccions, a demanda d'una de les parts, duguin a terme el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o
 - ii a permetre, quan en un litigi una de les parts hagi de comparèixer en persona davant d'un tribunal, que s'expressi en la seva llengua regional o minoritària, sense que aquest fet ocasioni despeses suplementàries; i/o
 - iii a permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries,
si fos necessari, per mitjà d'intèrprets o de traduccions;

- d a adoptar mesures per tal que l'aplicació dels punts i) i iii), de les lletres b) i c) anteriors i l'eventual utilització d'intèrprets i de traduccions no ocasionin despeses suplementàries als interessats.
- 2 Les parts es comprometen:
- a a no refusar la validesa dels actes jurídics que s'estableixin en l'Estat per l'únic motiu que estan redactats en una llengua regional o minoritària; o
 - b a no refusar la validesa, entre les parts, dels actes jurídics que s'estableixin en l'Estat per l'únic motiu que estan redactats en una llengua regional o minoritària, i a preveure que puguin ser invocats contra tercers interessats no locutors d'aquestes llengües, amb la condició que el contingut de l'acte se'ls faci avinent per la mateixa persona que l'invoca; o
 - c a no refusar la validesa, entre les parts, dels actes jurídics que s'estableixin en l'Estat per l'únic motiu que estan redactades en una llengua regional o minoritària.
- 3 Les Parts es comprometen a fer accessibles, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i aquells que afecten en particular els usuaris d'aquestes llengües, llevat que aquests textos estiguin disponibles per una altra via.

Article 10 - Autoritats administratives i serveis públics

- 1 En les circumscripcions d'autoritats administratives de l'Estat on resideixi un nombre de locutors de llengües regionals o minoritàries que justifiqui les mesures especificades anteriorment i en funció de la situació de cadascuna d'aquestes llengües, en la mesura on sigui raonablement possible, les Parts es comprometen:
- a i a vetllar per tal que les autoritats administratives utilitzin les llengües regionals o minoritàries ; o
 - ii a vetllar per tal que aquells dels seus agents en contacte amb el públic, utilitzin les llengües regionals o minoritàries en les relacions que s'estableixin amb les persones que s'adrecin a ells en aquestes llengües; o
 - iii a vetllar per tal que els locutors de llengües regionals o minoritàries puguin presentar demandes orals o escrites i rebre una resposta en aquestes llengües; o
 - iv a vetllar per tal que els locutors de llengües regionals o minoritàries puguin presentar demandes orals o escrites en aquestes llengües; o

- v a vetllar per tal que els locutors de llengües regionals o minoritàries puguin presentar amb validesa un document redactat en aquestes llengües;
 - b a posar a disposició formularis i textos administratius d'ús corrent per a la població en les llengües regionals o minoritàries o bé en versions bilingües;
 - c a permetre que les autoritats administratives redactin documents en una llengua regional o minoritària.
- 2 Pel que fa a les autoritats locals i regionals en territoris on resideixi un nombre de locutors de llengües regionals o minoritàries que justifiqui les mesures especificades anteriorment, les Parts es comprometen a permetre i/o a promoure:
- a l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de l'administració regional o local;
 - b la possibilitat per als locutors de llengües regionals o minoritàries de presentar demandes orals o escrites en aquestes llengües;
 - c la publicació per part de les corporacions regionals dels seus textos oficials també en les llengües regionals o minoritàries;
 - d la publicació per part de les corporacions locals dels seus textos oficials també en les llengües regionals o minoritàries;
 - e l'ús per part de les corporacions regionals de les llengües regionals o minoritàries en els debats de les seves assemblees, sense excloure, tanmateix, l'ús de la/les llengua/-gües oficial/s de l'Estat;
 - f l'ús per part de les corporacions locals de les llengües regionals o minoritàries en els debats de les seves assemblees, sense excloure, tanmateix, l'ús de la/les llengua/-gües oficial/s de l'Estat;
 - g l'ús o l'adopció, si escau juntament amb la denominació en la/les llengua/-gües oficial/s, de les formes tradicionals i correctes de la toponímia de les llengües regionals o minoritàries.
- 3 Pel que fa als serveis públics que depenen de les autoritats administratives o a altres persones que actuen en nom d'aquestes, les Parts contractants es comprometen, en aquells territoris on es practiquen les llengües regionals o minoritàries, en funció de la situació de cada llengua i en la mesura en què això sigui raonablement possible:
- a a vetllar per tal que les llengües regionals o minoritàries s'utilitzin durant la prestació del servei; o

- b a permetre als locutors de llengües regionals o minoritàries de formular demandes i a rebre'n contesta en aquestes llengües; o
 - c a permetre als locutors de llengües regionals o minoritàries de formular demandes en aquestes llengües.
- 4 Amb la finalitat de posar en pràctica les disposicions acceptades dels apartats 1, 2 i 3, les Parts es comprometen a adoptar una o diverses de les mesures següents:
- a la traducció o la interpretació eventualment requerides;
 - b el reclutament i, si escau, la formació de funcionaris i altres agents públics en un nombre suficient;
 - c la satisfacció, en la mesura del possible, de les sol·licituds i/o demandes dels agents públics que coneguin una llengua regional o minoritària per tal de ser destinats a aquell territori on es practiqui la llengua en qüestió.
- 5 Les Parts es comprometen a permetre, a petició dels interessats, l'ús o l'adopció de noms patronímics en les llengües regionals o minoritàries.

Article 11 - Mitjans de comunicació

- 1 Les Parts es comprometen, per als locutors de les llengües regionals o minoritàries, en els territoris on es practiquen aquestes llengües, en funció de la situació de cada llengua i, en la mesura en què les autoritats públiques tinguin, directament o indirectament, competència, poders o una funció en aquest àmbit, respectant els principis d'independència i d'autonomia dels mitjans de comunicació:
- a en la mesura en què la ràdio i la televisió tenen una missió de servei públic:
 - i a assegurar la creació de com a mínim una emissora de ràdio i un canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a promoure i/o facilitar la creació de com a mínim una emissora de ràdio i un canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - iii a adoptar les disposicions apropiades per tal que els responsables de la difusió programin emissions en les llengües regionals o minoritàries;
 - b i a promoure i/o facilitar la creació de com a mínim una emissora de ràdio en les llengües regionals o minoritàries; o

- ii a promoure i/o facilitar l'emissió de programes de ràdio en les llengües regionals o minoritàries, de manera regular;
 - c i a promoure i/o facilitar la creació de com a mínim un canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a promoure i/o facilitar la difusió de programes de televisió en les llengües regionals o minoritàries, de manera regular;
 - d a promoure i/o facilitar la producció i la difusió d'obres d'àudio i audiovisuals en les llengües regionals o minoritàries;
 - e i a promoure i/o facilitar la creació i/o el manteniment de com a mínim un òrgan de premsa en les llengües regionals o minoritàries; o
 - ii a promoure i/o facilitar la publicació d'articles de premsa en les llengües regionals o minoritàries, de manera regular;
 - f i a cobrir les despeses suplementàries dels mitjans de comunicació que utilitzin les llengües regionals o minoritàries, en cas que la llei hagi previst ajuts econòmics, en general, per als mitjans de comunicació; o
 - ii a ampliar les mesures d'ajuts econòmics existents per a les produccions audiovisuals en llengües regionals o minoritàries;
 - g a donar suport a la formació de periodistes i altre personal dels mitjans de comunicació que utilitzin les llengües regionals o minoritàries.
- 2 Les Parts es comprometen a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua practicada de forma idèntica o propera a una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una d'aquestes llengües. Es comprometen també a vetllar per tal que no s'imposi a la premsa escrita cap restricció a la llibertat d'expressió i a la lliure circulació de la informació en una llengua regional o minoritària. L'exercici de les llibertats esmentades, que comporta deures i responsabilitats, pot quedar sotmès a una sèrie de formalitats, condicions, restriccions o sancions previstes per la llei, que constitueixen mesures necessàries, en una societat democràtica, per a la seguretat nacional, la integritat territorial o la seguretat pública, la defensa de l'ordre i la prevenció del crim, la protecció de la salut o de la moral, la protecció de la reputació o dels drets d'altri, amb la finalitat d'impedir la divulgació d'informacions confidencials, o de garantir l'autoritat i la imparcialitat dels poders judicials.
- 3 Les Parts es comprometen a vetllar per tal que els interessos dels locutors de llengües regionals o minoritàries siguin representats o presos en consideració en el marc de les estructures eventualment creades de

conformitat amb la llei, la tasca de les quals és garantir la llibertat i la pluralitat dels mitjans de comunicació.

Article 12 - Activitats i equipaments culturals

- 1 En matèria d'activitats i d'equipaments culturals - en especial biblioteques, videoteques, centres culturals, museus, arxius, acadèmies, teatres i cinemes, com també treballs literaris i de producció cinematogràfica, expressions culturals populars, festivals, indústries culturals, incloent-hi especialment la utilització de noves tecnologies - les Parts es comprometen, pel que fa al territori on es practiquen aquestes llengües i en la mesura en què les autoritats públiques tenen competències, poders o un paper en aquesta àrea:
 - a a promoure l'expressió i les iniciatives pròpies de les llengües regionals o minoritàries, i a afavorir els diferents mitjans d'accés a les obres produïdes en aquestes llengües;
 - b a afavorir els diferents mitjans d'accés en altres llengües a les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries, donant suport i desenvolupant les activitats de traducció, de doblatge, de postsincronització i de subtitulació;
 - c a afavorir l'accés en llengües regionals o minoritàries a obres produïdes en altres llengües, donant suport i desenvolupant les activitats de traducció, de doblatge, de postsincronització i de subtitulació;
 - d a vetllar per tal que els organismes encarregats de dur a terme o de donar suport a diverses formes d'activitats culturals integrin, en una mesura adequada, el coneixement i la pràctica de les llengües i de les cultures regionals o minoritàries en les tasques de les quals tenen la iniciativa o a les quals donen el seu suport;
 - e a afavorir que es posi a disposició dels organismes encarregats de dur a terme o de donar suport a activitats culturals un personal que domini la llengua regional o minoritària, a més de la/les llengua/-gües de la resta de la població;
 - f a afavorir, pel que fa a equipaments i programes d'activitats culturals, la participació directa de representants dels locutors de la llengua regional o minoritària;
 - g a promoure i/o facilitar la creació d'un o de diversos organismes encarregats de recollir, de rebre en dipòsit i de presentar o publicar les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries;

- h si escau, a crear i/o a promoure i finançar serveis de traducció i de recerca terminològica, especialment amb vista a mantenir i desenvolupar en cada llengua regional o minoritària una terminologia administrativa, comercial, econòmica, social, tecnològica o jurídica adequada.
- 2 Pel que fa als territoris diferents d'aquells on es practiquen tradicionalment les llengües regionals o minoritàries, les Parts es comprometen a autoritzar, a promoure i/o a preveure, quan el nombre de locutors d'una llengua regional o minoritària ho justifiqui, activitats o equipaments culturals adequats, de conformitat amb l'apartat precedent.
 - 3 Les Parts es comprometen, en la seva política cultural a l'estranger, a proporcionar un lloc apropiat a les llengües regionals o minoritàries i a la cultura que n'és l'expressió.

Article 13 - Vida econòmica i social

- 1 Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les Parts es comprometen, per al conjunt del país:
 - a a excloure de la seva legislació qualsevol disposició que prohibeixi o limiti sense motius justificats el recurs a llengües regionals o minoritàries en els documents relatius a la vida econòmica i social, i en especial en els contractes de treball i en documents tècnics com les instruccions d'ús de productes o d'equipaments;
 - b a prohibir la inserció, en reglaments interns d'empreses i en documents privats, de clàusules que excloguin o que limitin l'ús de les llengües regionals o minoritàries, si més no entre els locutors d'una mateixa llengua;
 - c a oposar-se a les pràctiques que tendeixin a desanimar l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de les activitats econòmiques o socials;
 - d a facilitar i/o a promoure per mitjans diferents dels previstos als apartats anteriors, l'ús de les llengües regionals o minoritàries.
- 2 En matèria d'activitats econòmiques i socials, les Parts es comprometen en el territori on es practiquen les llengües regionals o minoritàries, en la mesura en què les autoritats públiques tenen competències i mentre es consideri raonablement possible:
 - a a definir, mitjançant les seves reglamentacions financeres i bancàries, una sèrie de modalitats que permetin, en condicions compatibles amb els usos comercials, l'ús de les llengües regionals o minoritàries en la

redacció d'ordres de pagament (talons, lletres, etc.), o altres documents financers o, si escau, a vetllar per tal d'instaurar aquests procediments;

- b en els sectors econòmics i socials que es troben directament sota el seu control (sector públic), a realitzar accions que impulsin l'ús de les llengües regionals o minoritàries;
- c a vetllar per tal que els equipaments socials com hospitals, llars de jubilats, centres d'acolliment ofereixin la possibilitat de rebre i de tenir cura en la seva pròpia llengua els locutors d'una llengua regional o minoritària que necessitin atencions per qüestions de salut, d'edat o per altres motius;
- d a vetllar, segons les modalitats apropiades, per tal que les consignes de seguretat siguin també redactades en les llengües regionals o minoritàries;
- e a fer accessibles en les llengües regionals o minoritàries les informacions proporcionades per les autoritats competents relatives als drets dels consumidors.

Article 14 - Intercanvis transfronterers

Les Parts es comprometen:

- a a aplicar o a obligar-se a concloure, si és necessari, els acords bilaterals i multilaterals existents que els lliguen als Estats on es practica la mateixa llengua de manera idèntica o semblant, de manera que s'afavoreixin els contactes entre els locutors de la mateixa llengua en els Estats concernits, en les àrees de la cultura, l'ensenyament, la informació, la formació professional i l'educació permanent;
- b en interès de les llengües regionals o minoritàries, a facilitar i/o a promoure la cooperació a través de les fronteres, especialment entre les administracions regionals o locals al territori de les quals es practiqui la mateixa llengua de manera idèntica o semblant.

Part IV - Aplicació de la Carta

Article 15 - Informe periòdics

- 1 Les Parts presentaran de manera periòdica al Secretari General del Consell d'Europa, en la forma que determini el Comitè de Ministres, un informe sobre la política portada a terme, de conformitat amb la part II d'aquesta Carta, i sobre les mesures adoptades en aplicació de les disposicions de la part III que han estat acceptades. El primer informe ha de presentar-se

durant l'any següent a l'entrada en vigor de la Carta en relació a la Part en qüestió, i la resta d'informes en intervals de tres anys després d'haver-ne lliurat el primer.

- 2 Les Parts han de fer públics els seus informes.

Article 16 - Examen dels informes

- 1 Els informes presentats al Secretari General del Consell d'Europa en aplicació de l'article 15 seran examinats per un comitè d'experts constituït de conformitat amb l'article 17.
- 2 Els organismes o associacions legalment establerts en una de les Parts poden atirar l'atenció del comitè d'experts sobre qüestions relatives als compromisos presos per aquesta part, en virtut de la part III d'aquesta Carta. Una vegada consultada la Part interessada, el comitè d'experts podrà tenir en compte aquestes informacions en la preparació de l'informe a què fa referència l'apartat 3 d'aquest article. Aquests organismes o associacions poden, a més, sotmetre declaracions pel que fa a la política seguida per una de les Parts, de conformitat amb la part II.
- 3 Sobre la base dels informes esmentats a l'apartat 1 i de les informacions a què fa referència l'apartat 2, el comitè d'experts elaborarà un informe adreçat al Comitè de Ministres. Aquest informe anirà acompanyat de les observacions que les Parts desitgin formular i podrà fer-se públic pel Comitè de Ministres.
- 4 L'informe a què fa referència l'apartat 3 contindrà en particular les propostes efectuades pel comitè d'experts al Comitè de Ministres amb vista a la preparació, si escau, de les possibles recomanacions d'aquest últim a una o diverses Parts.
- 5 El Secretari General del Consell d'Europa emetrà un informe biennal detallat adreçat a l'Assemblea parlamentària sobre l'aplicació de la Carta.

Article 17 - Comitè d'experts

- 1 El comitè d'experts estarà format d'un membre per cada Part, designat pel Comitè de Ministres a partir d'una llista de persones de la més alta integritat i de competència reconeguda en les matèries que tracta la Carta, que seran proposades per la Part interessada.
- 2 Els membres del comitè es nomenaran per un període de sis anys i el seu mandat serà renovable. Si un membre no pot dur a terme el seu mandat, serà substituït de conformitat amb el procediment previst a l'apartat 1, i el

membre nomenat com a substitut finalitzarà el termini del mandat del seu predecessor.

- 3 El comitè d'experts adoptarà el seu propi reglament intern. El seu secretariat l'assegurarà el Secretari General del Consell d'Europa.

Part V - Disposicions finals

Article 18

Aquesta Carta s'obre a la signatura dels Estats membres del Consell d'Europa. Se sotmetrà a ratificació, acceptació o aprovació. Els instruments de ratificació, acceptació o aprovació es dipositaran prop del Secretari General del Consell d'Europa.

Article 19

- 1 Aquesta Carta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos després de la data en què cinc Estats membres del Consell d'Europa hagin expressat el seu consentiment a estar vinculats per la Carta, de conformitat amb les disposicions de l'article 18.
- 2 Respecte de cada Estat membre que expressi posteriorment el seu consentiment a estar vinculat per la Carta, aquesta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos després de la data en què es dipositi l'instrument de ratificació, acceptació o aprovació.

Article 20

- 1 Després de l'entrada en vigor d'aquesta Carta, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa podrà invitar qualsevol Estat no membre del Consell d'Europa a adherir-se a la Carta.
- 2 Respecte de cada Estat que s'adhereixi, la Carta entrarà en vigor el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de tres mesos després de la data en què es dipositi l'instrument d'adhesió prop del Secretari General del Consell d'Europa.

Article 21

- 1 Tot Estat pot, en el moment de la signatura o del dipòsit del seu instrument de ratificació, acceptació, aprovació o adhesió, formular una o diverses reserves als apartats 2 al 5 de l'article 7 d'aquesta Carta. No s'admet cap altra reserva.

- 2 Tot Estat contractant que hagi formulat una reserva en virtut de l'apartat precedent, pot retirar-la en la totalitat o en part adreçant una notificació al Secretari General del Consell d'Europa. Aquesta retirada tindrà efecte en la data de recepció de la notificació pel Secretari General.

Article 22

- 1 Tota Part pot, en qualsevol moment, denunciar la present Carta mitjançant una notificació adreçada al Secretari General del Consell d'Europa
- 2 La denúncia esdevindrà efectiva el primer dia del mes següent a l'expiració d'un període de sis mesos després de la data de recepció de la notificació pel Secretari General.

Article 23

El Secretari General del Consell d'Europa notificarà als Estats membres del Consell i a tot Estat que s'hagi adherit a aquesta Carta:

- a tota signatura;
- b el dipòsit de tot instrument de ratificació, acceptació, aprovació o adhesió;
- c tota data d'entrada en vigor d'aquesta Carta, de conformitat amb els seus articles 19 i 20;
- d tota notificació rebuda en aplicació de les disposicions de l'article 3, apartat 2;
- e tot altre acte, notificació o comunicació relacionats amb aquesta Carta.

En fe de la qual cosa, els sotasignats, degudament autoritzats a aquest efecte, han signat aquesta Carta.

Fet a Estrasburg, el 5 de novembre de 1992, en francès i en anglès, ambdós textos igualment fefaents, en un únic exemplar que es dipositarà als arxius del Consell d'Europa. El Secretari General del Consell d'Europa en trametrà còpia certificada conforme a cadascun dels Estats membres del Consell d'Europa i a tot Estat invitat a adherir-se a aquesta Carta.